

ДІАГНОСТИКА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Олександра ЧУПРУН,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутнього вчителя початкової школи у контексті формування культурно-дозвіллевої компетентності в процесі професійної підготовки. Наводяться результати діагностики стану культурно-дозвіллевої компетентності у відповідності з визначеними компонентами – мотиваційно-цільовим, когнітивним, комунікативним, етично-світоглядним, особистісно-діяльнісним; їх критеріями і рівнями – адаптивно-репродуктивним (низький), конструктивним (середній), пошуково-творчим (високий).

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя, культурно-дозвіллева компетентність, діагностика, компоненти культурно-дозвіллевої компетентності, рівні культурно-дозвіллевої компетентності.

The article deals with the problem of training a future primary school teacher in the context of the formation of cultural and leisure competence in the process of professional training. The results of diagnostics of the state of cultural and leisure competence in accordance with certain components and their criteria are given: motivational-target, which provides axiological component of pedagogical activity, positive motivation for the profession of a primary school teacher, combination of social attitudes with interests, needs, motives adaptability to the system and requirements of the higher pedagogical educational institution; cognitive, which is based on the range of knowledge and methods of their mastery, understanding and ability to apply them in practice; communicative, which includes understanding of the system of professional communication, knowledge of communicative techniques and technology, skills of organizational educational work, mastery of

interpersonal and group communication, development of personal speech-behavioral style of communication, mastering informal style of communication in leisure activities with junior schoolchildren; ethical and worldview, which includes values of man, humane attitude to their students, morality in attitudes and ethical norms in pedagogical interaction, ability to empathize, scientific worldview, a wide range of interests and integrity of the individual, optimistic worldview; personal-activity, which is characterized by: emotional and volitional sphere, ability to design, implement, analyze, evaluate and adjust the process of learning and education, conscious control of their activities and professional development, real assessment of personal achievements and self-education, creativity and creative thinking.

The results of diagnostics are given according to the defined criteria on the developed levels – adaptive-reproductive (low), constructive (average), searching-creative (high).

Keywords: future teacher training, cultural and leisure competence, diagnostics, components of cultural and leisure competence, levels of cultural and leisure competence.

DIAGNOSIS OF CULTURAL AND LEISURE COMPETENCE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Aleksandra CHUPRUN

Інтеграція вищої освіти України у європейський та світовий освітній простір актуалізує проблему вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя. Особливої гостроти й актуальності набувають питання підвищення професійної компетентності вчителів початкової школи. В сучасних умовах радикально змінюється статус вчителя, його освітні функції, відповідно зростають і вимоги до його професійної компетентності, рівня його професіоналізму. Підготовка майбутнього вчителя також потребує нового концептуального рівня.

Активізувалися наукові пошуки щодо вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів. Різні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи висвітлено в наукових доробках: формування їх компетентності (Н. Бібік, С. Бондар, Н. Дідур, С. Вітвицька, Н. Волкова, М. Головань, О. Дубасенюк, І. Зязюн, О. Перец, О. Пометун,

М. Федоренко, Л. Хомич, Л. Хоружа та ін.); проблеми формування особистості вчителя (А. Алексюк, О. Будник, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Калита, Л. Кондрашова, В. Крутецький, Л. Нечипоренко, О. Перец, О. Савченко, О. Хижна та ін.); удосконалення та розробка нових педагогічних технологій навчально-виховного процесу (В. Беспалько, А. Вербицький, О. Дубасенюк, В. Євдокимов, М. Левіна, О. Падалка, О. Пехота, І. Підласий та ін.).

Науковий інтерес в рамках нашого дослідження представляє питання підготовки майбутнього вчителя початкової школи до культурно-дозвілєвої діяльності (І. Бойчев, Ю. Бардашевська, О. Гончарук, В. Звєкова, Д. Огієнко, Т. Яцула та ін.).

Так, авторка монографії «Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілля школярів» Т. Яцула у своєму дослідженні акцентує увагу на недостатній спрямованості педагогічної освіти на виховну взаємодію з дітьми та молоддю у сфері їх дозвілля [8, с. 96-102]. При цьому вона стверджує, що готовність студентів вищих педагогічних навчальних закладів до взаємодії зі школярами у сфері дозвілля забезпечується розвитком мотиваційно-ціннісно-сміслового, когнітивно-методологічного, операційно-діяльнісного та індивідуально-творчого компонентів культури особистісної взаємодії майбутнього вчителя [8, с. 262]. Готовність майбутнього вчителя до організації позакласної дозвілєвої діяльності розглядається О. Голік як здатність здійснення дозвілєвої діяльності, що формується в процесі спеціально організованої професійної підготовки [2, с. 89].

Науковець О. Гончарук запропонувала педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації дозвілля молодших школярів: інтеграція управлінських зусиль суб'єктів системи професійної підготовки; піднесення педагогічного середовища закладу вищої освіти до сучасних інноваційних вимог; формування цілеспрямованої позитивної мотивації та стимулювання потреби у студентів до творчого рівня готовності до організації дозвілля молодших школярів; оновлення змісту аудиторної та поза аудиторної підготовки студентів до організації дозвілля учнів початкової школи; застосування інтерактивних методів і форм навчання, спрямованих на формування компонентів готовності студентів до організації дозвілля молодших школярів [3, с. 79].

У рамках вивчення феномену компетентності О. Марущак розглядає її як якість особистості. Аналізуючи різні тлумачення

поняття «компетентність», вона надає своє визначення, за яким «компетентність – це інтегрована якість особистості, здатність продуктивно виконувати діяльність у певних соціально-значущих сферах, на основі здобутих знань, умінь, навичок, досвіду, ставлень та цінностей» [6, с. 103].

Культурно-дозвіллева (КД) компетентність майбутнього вчителя початкової школи передбачає здібності й уміння організувати культурно-дозвіллеву діяльність молодших школярів на високому комунікативному, інтелектуальному, емоційному, пізнавальному, творчому рівнях в умовах позаурочної, позакласної, позашкільної діяльності. До КД компетентності майбутнього вчителя початкової школи можна віднести:

- культурну компетентність, пов'язану з засвоєнням національних та загальносвітових культурних надбань, відтворенням їх найкращих зразків;

- дозвіллеву компетентність, що передбачає залученням дітей до різних видів мистецької творчості (образотворче, літературне, музичне, театральне, танцювальне тощо);

- компетентність в організації та проведенні ігрових, конкурсних, режисерсько-постановочних формах дозвілля;

- компетентність у аналізі проведених культурно-дозвіллевих заходів, вміннях побачити та намітити подальші кроки до розвитку природних здібностей, творчого потенціалу дитячої особистості, всебічного розвитку дітей в умовах позаурочної, позакласної роботи.

Для підвищення КД компетентності майбутніх учителів початкової школи нами було проведено діагностування рівнів означеної компетентності.

Метою статті є висвітлення результатів діагностики стану культурно-дозвіллевої компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки.

Для ефективної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до організації культурно-дозвіллевої діяльності молодших школярів в умовах позаурочної, позакласної роботи необхідна була діагностика реального стану підготовленості студентів. Констатувальний етап експерименту передбачав розробку діагностичного інструментарію для оцінювання рівнів готовності майбутніх учителів початкової школи до організації культурно-дозвіллевої діяльності молодших школярів.

Взагалі, діагностика (з грецької *diagnosis* – «розпізнання», «здатність розпізнавати») представляє одну з найважливіших

складових будь-якої досліджуваної педагогічної проблеми дидактичного, організаційного чи виховного процесу. Започаткував термін «педагогічна діагностика» німецький дослідник Карлгайнц Інгенкамп у 1968 році. Він стверджував, що педагогічна діагностика є умовою поліпшення і оптимізації навчального процесу [5, 3]. Педагогічне діагностування полягає у вивченні важливих характеристик реального педагогічного навчально-виховного процесу, виявленні відхилень і визначенні шляхів їх попередження, корегування.

У процесі проведення констатувального експерименту було реалізовано низку завдань:

- виокремлено суб'єкти діагностики (розподіл на контрольні (КГ) та експериментальні (ЕГ) групи студентів);

- визначено компоненти КД компетентності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, комунікативний, етично-світоглядний, особистісно-діяльнісний);

- розроблено показники (ключові елементи), критерії, зміст компонентів і рівні підготовленості КД компетентності (пошуково-творчий – високий, конструктивний – середній, адаптивно-репродуктивний – низький) майбутніх учителів початкової школи до організації дозвіллевої діяльності молодших школярів;

- продіагностовано реальний стан підготовленості майбутніх учителів початкової школи до КДД з молодшими школярами;

- здійснено узагальнюючий аналіз показників, співставлено та пояснено основні тенденції професійної підготовки вчителя початкової школи.

Для вирішення означених завдань та отримання об'єктивної інформації було обрано комплекс теоретичних і емпіричних методів дослідження. Серед них:

- метод опитування (письмове – анкетування, тестування; усне – інтерв'ю, бесіда);

- рейтинговий метод – метод експертної оцінки, самооцінка;

- педагогічне спостереження;

- аналіз документації (традиційний – якісний, контент-аналіз – кількісний);

- статистичний метод обробки отриманих даних; моделювання.

Методологія наукового дослідження потребувала відповідних розумових операцій: аналіз, синтез, узагальнення, інтерпретація, порівняння, систематизація, дедукція, індукція, редукція, графічне та схематичне представлення результатів дослідження.

Базами дослідження було визначено навчальні заклади III-IV рівнів акредитації: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, загальноосвітні школи м. Миколаєва та області. До експерименту було залучено студенти спеціальності 013 «Початкова освіта» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Всього у констатуючому експерименті взяли участь 304 студенти, 42 викладача, 62 вчителі початкових класів.

З метою отримання об'єктивної педагогічної інформації щодо діагностики стану мотиваційно-цільового, когнітивного, комунікативного, етично-світоглядного, особистісно-діяльнісного компонентів КД компетентності нами особисто було розроблено анкети, протоколи інтерв'ю, картки спостереження, модифіковано ряд психолого-педагогічних анкет, тестів з адаптуванням на наше дослідження.

Перший зріз діагностування мав на меті визначення рівнів *мотиваційно-цільового компоненту* культурно-дозвіллевої компетентності у системі професійних компетентностей вчителя початкової школи. Взагалі, мотивація вибору професії, розуміння її специфіки, спрямування навчання на бажаний фах впливають на свідоме навчання, активність отримання знань, інтерес до практичного їх опанування, набуття необхідних умінь і навичок. Критеріями підготовленості для діагностування виступили: аксіологічна складова педагогічної діяльності, позитивна мотивація до професії вчителя початкової школи, поєднання соціальних установок на професію вчителя з інтересами, потребами, мотивами особистості студента, адаптованість до системи та вимог вищого педагогічного навчального закладу.

Результатами проведеної анкети «Моя майбутня професія – вчитель початкової школи» було:

– серед мотивів вибору майбутньої професії більшість обрали зовнішньо-престижні мотивації, типу «стабільний заробіток», «бажання отримати вищу освіту», «стабільне працевлаштування» тощо;

– щодо вибору професії вчителя, то лише третина опитаних студентів самі обрали професію, на переважну більшість вплинули батьки, інші родичі, друзі, реклама та ЗМІ тощо;

– за відповідями, у процесі навчання студентам не вистачає: знань з предметів, що викладаються; реального представлення

майбутньої професії; практичного досвіду викладання; практичного досвіду спілкування з дітьми, їх батьками, вчителями; знань психології молодших школярів; розбіжності між теорією і практикою; вмінь та навичок організації позаурочної, позакласної роботи з молодшими школярами;

– серед особистісних проблем студенти вказали на брак: впевненості щодо своїх можливостей у професійній діяльності; більш жорсткого контролю з боку батьків, рідних; бажання навчатися; заохочення з боку батьків; організації себе і свого навчання; любові до дітей.

– у позанавчальній діяльності студенти відмічали відсутність: цікавого дозвілля; різноманітного громадського життя; можливості спілкуватися в закладі в умовах позааудиторної діяльності; участі у соціальних проектах закладу; спортивних секцій, аматорських об'єднань і клубів; вільного часу.

З цього можна зробити висновки, про те, що: проблеми, які виявилися в процесі опитування стосуються усіх суб'єктів навчального процесу; студентами не усвідомлюється те, що вони самі повинні змінюватися під впливом усіх суб'єктів навчання і виховання.

Стан діагностики мотиваційно-цільового компоненту за рівнями можна представити у *таблиці 1*.

Таблиця 1

**Рівні мотиваційно-цільового компоненту
культурно-дозвілєвої компетентності майбутнього вчителя
початкової школи (констатувальний етап дослідження)**

№	Компоненти культурно-дозвілєвої компетентності	Рівні	КГ	ЕГ
			коефіцієнт компетент.	коефіцієнт компетент.
1	Мотиваційно-цільовий компонент культурно-дозвілєвої компетентності	В	0,16	0,14
		С	0,36	0,37
		Н	0,48	0,48

У етап діагностики було включено *когнітивний компонент* у системі культурно-дозвілєвих компетентностей майбутнього вчителя початкової школи. З цією метою було розроблено «Анкету студента на виявлення знань, умінь з КДД майбутнього вчителя початкової школи з молодшими школярами». Структура анкети складалась із запитань на знання психо-фізіологічних особливостей молодших школярів, функцій вчителя по організації культурно-

дозвіллевої діяльності з молодшими школярами, визначення ключових понять дозвіллезнавства, ігрової діяльності, дитячих масових заходів, сценарно-режисерської роботи, колективних творчих справ тощо. Опитування показало, що найгірше студенти знають і розуміють психофізіологічні особливості молодших школярів, хоча вікова психологія у навчальному плані підготовки фахівців вивчається у достатньому об'ємі на першому курсі у рамках дисципліни «Психологія». За результатами опитування тільки близько 15% студентів КГ і 16% ЕГ дали повні відповіді на запитання про психофізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Середній рівень показали близько 41% опитаних КГ і 42% – ЕГ. Дуже низький результат показали 44% респондентів КГ і 42% – ЕГ.

Запитання щодо визначення ключових понять дозвіллезнавства, таких як: «Що таке емпатія?», «Як Ви розумієте перцепцію?», «Що таке міжособистісна взаємодія?», «Які принципи культурно-дозвіллевої діяльності дітей можна визначити?» викликало відповідні проблеми. Близько половини студентів КГ (49%) і 50% ЕГ не змогли розкрити сутність деяких понять, а ті що розкрили – відповіді були поверхневі, системно не сформульовані. Це свідчить про те, що більшість студентів опановують фах дуже повільно, не намагаючись активізувати свої зусилля до процесу навчання, отримання глибоких знань, набуття професійних вмінь і навичок. Це підтвердило і проведений контент-аналіз результатів навчання. Так, переважна більшість студентів (середній показник 52,2% КГ і 54,5% ЕГ) навчаються на «задовільно», а їх когнітивні показники складають адаптивно-репродуктивний рівень. За конструктивним рівнем студентів КГ і ЕГ по 40%. І тільки 6% КГ і 5,5% ЕГ мають пошуково-творчий рівень знань з предметів професійно-орієнтованого циклу дисциплін. Узагальнюючі результати діагностики когнітивного компоненту КД компетентності майбутніх учителів початкової школи представлені у *таблиці 2*.

**Рівні когнітивного компоненту
культурно-дозвілєвої компетентності майбутнього вчителя
початкової школи (констатувальний етап дослідження)**

№	Компоненти культурно-дозвілєвої компетентності	Рівні	КГ	ЕГ
			коефіцієнт компетент.	коефіцієнт компетент.
1	Когнітивний компонент культурно-дозвілєвої компетентності	В	0,06	0,05
		С	0,4	0,4
		Н	0,54	0,55

Комунікативний компонент у системі культурно-дозвілєвої компетентності майбутнього вчителя займає важливе значення. Саме уміння налагодити спілкування, використовуючи усі засоби, внутрішню і зовнішню техніки має вирішальний вплив на становлення вчителя. Досліджуючи комунікативний компонент у системі культурно-дозвілєвої компетентності нами було проведено педагогічне спостереження за поведінкою студентів в умовах навчальної діяльності на заняттях професійно-орієнтованого циклу та в умовах педагогічної практики. Було розроблено програму і картку спостереження. Об'єктом спостереження були студенти першого і другого курсів. Рівень їх комунікативної культури оцінювався за відповідними критеріями: розуміння системи професійної комунікації; знання комунікативної техніки і технології; уміння та навички організаційної виховної роботи та володіння міжособистісною та груповою комунікацією; вироблення особистісного мовленнєво-поведінкового стилю спілкування з колегами, вихованцями та їх батьками; опанування неформального стилю спілкування в умовах дозвілєвої діяльності з молодшими школярами; проектування особистісної та професійної комунікації.

Розроблена картка спостереження мала на меті відслідковування рівня комунікативної компетентності студентів на етапі констатувального експерименту. Результати спостереження можна представити у *таблиці 3*.

**Рівні комунікативного компоненту
культурно-дозвіллевої компетентності майбутнього вчителя
початкової школи (констатувальний етап дослідження)**

№	Компоненти культурно-дозвіллевої компетентності	Рівні	КГ	ЕГ
			коефіцієнт компетент.	коефіцієнт компетент.
1	Комунікативний компонент культурно-дозвіллевої компетентності	В	0,12	0,13
		С	0,28	0,29
		Н	0,6	0,58

Наступним об'єктом діагностики був рівень *етично-світоглядного компоненту* культурно-дозвіллевої компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Нами було зазначено, що етично-світоглядний компонент професійної компетентності складається з наступних критеріїв: ціннісне відношення до людини, гуманне ставлення до своїх вихованців; моральність у поглядах та етична нормованість у педагогічній взаємодії майбутнього вчителя; здатність до емпатії; наукове світобачення, широке коло інтересів та цілісність особистості; оптимістична світоглядна позиція. Для діагностики рівня етично-світоглядного компоненту професійної компетентності ми звернулися до розробленої нами анкети та результатів проведеного опитування.

В процесі опитування була запропонована таблиця життєвих цінностей. Вони включали ціннісне відношення до професії вчителя, до людини і зокрема дитини; цілісність особистості майбутнього вчителя та оптимістичний погляд на майбутнє. Ми отримали зріз етично-світоглядного компоненту за яким на перше місце вийшли матеріальні і престижні цінності. Найвищий бал означених цінностей проставили 45% студентів КГ і 47% студентів ЕГ. Друге місце у рейтингу життєвих цінностей зайняли особистісні цінності – найвищі бали відмітили 35% у КГ і 38% у ЕГ. Етично-світоглядні цінності опинилися тільки на третьому місці – це 20% респондентів КГ і 19% у ЕГ.

Слід зазначити, що світогляд людини формують багато чинників, важливу роль при цьому відіграє дозвілля. Саме в умовах дозвілля людина може займатися улюбленою справою. Для більш предметного аналізу світоглядного компоненту було використано блок запитань у «Анкеті студента на виявлення знань, умінь з КДД майбутнього вчителя початкової школи з молодшими школярами»,

що стосувався проведення вільного часу студентами. На запитання «Чи раціонально, на Ваш погляд проводите свій вільний час?», переважна більшість респондентів відповіла «не завжди раціонально» (66% і 68% відповідно у КГ і ЕГ), «не раціонально» (26% і 25%), і тільки 8% у КГ і 7% у ЕГ відповіді були позитивні.

Підводячи підсумки діагностики етично-світоглядного компоненту культурно-дозвіллевої компетентності слід звернутися до *таблиці 4*.

Таблиця 4

**Рівні етично-світоглядного компоненту
культурно-дозвіллевої компетентності майбутнього вчителя
початкової школи (констатувальний етап дослідження)**

№	Компоненти культурно-дозвіллевої компетентності	Рівні	КГ	ЕГ
			коефіцієнт компетент.	коефіцієнт компетент.
1	Етично-світоглядний компонент культурно-дозвіллевої компетентності	В	0,14	0,12
		С	0,43	0,45
		Н	0,43	0,43

Особистісно-діяльнісний компонент професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів характеризується: емоційно-вольовою сферою; вміннями проектувати, реалізовувати, аналізувати, оцінювати й коригувати процес навчання і виховання у початковій школі; свідомим контролем своєї діяльності і професійним розвитком; реальною оцінкою особистісних досягнень та спрямування до самоосвіти; творчістю і креативністю мислення в тому числі у сфері вільного часу молодших школярів в умовах позаурочної, позакласної діяльності. Для діагностики особистісно-діялісного компоненту було використано низку методик і тестувань у адаптованих модифікаціях.

Для виміру важливих особистісних якостей майбутніх учителів початкової школи було використано методику опитування О. Гончарук [4], модифіковану на особистісно-діялісний компонент культурно-дозвіллевої компетентності. Було запропоновано три блоки запитань, перший з яких досліджував якості необхідні для культурно-дозвіллевої діяльності майбутнього вчителя початкової школи; другий – позитивні якості, якими володіють респонденти; третій – якості, які заважають у майбутній організації та проведенні дозвіллевої діяльності з молодшими

школярами і яких необхідно позбутися або послабити. Дослідження показало, що серед якостей необхідних для організації дозвілля дітей серед важливіших було обрано: комунікабельність, наполегливість, доброзичливість, вольові якості. Якості, що займають проміжне значення, це: висока моральність, відповідальність, почуття обов'язку, енергійність, ініціативність, працездатність, вміння викликати довіру до себе, терпіння, врівноваженість. Якості особистості, які назвали в останню чергу були: висока освітня підготовка, емоційна зрілість, оптимізм, спостережливість, критичність до недоліків власної діяльності, готовність до труднощів. У другому блоку на запитання про позитивні особистісні якості, якими володіють студенти визначили такі: любов до дітей, неформальна комунікація, відкритість, позитивність, скромність тощо. Труднощі, які виділили студенти у організації культурно-дозвіллевій діяльності були: знайти спільну мову з дітьми, навички організації дозвілля, утримання уваги, переключення на інші види діяльності, постійний емоційний підйом.

Для вивчення самоефективності було використано методику «Шкала самоефективності Р. Шварцера і М. Єрусалема». Дослідження рівня самоефективності показало, що висока самоефективність притаманна 7% у КГ і 6% у ЕГ, середня – по 33% у КГ і ЕГ, низька – 60% у КГ і 61% у ЕГ. Дані свідчать про те, що студенти не завжди можуть самостійно вирішувати свої проблеми, досягати мети, поводитись адекватно до ситуацій, поратися з професійними і життєвими труднощами. Далі ми використали методику діагностики рівня рефлексивності О. Карпова, яка було спрямована на визначення ступеня розвитку рефлексивності майбутніх вчителів початкової школи. Результати тестування показали, що більшості досліджуваних – близько 49% у КГ і 47% у ЕГ притаманний середній рівень рефлексивності. З низьким рівнем рефлексивності виявилось близько 45% у КГ і 46% у ЕГ. Лише близько 6% КГ і 7% ЕГ опитаних мають високий рівень рефлексивності.

Професія вчителя передбачає поряд з високою рефлексивністю і оригінальні, нестандартні рішення. Тому для нас важливим було дізнатися рівень творчості і креативності. В цьому нам допоміг тест «Креативність» (Н. Ф. Вишнякова, Р. В. Ткач). Опитування показало, що 32% у КГ і 34% у ЕГ респондентів не готові креативно мислити і діяти у педагогічній взаємодії, 58% і

відповідно 55% здатні в деякій мірі проявляти творчість, готовність до несподіванок та нових підходів у складних ситуаціях, і тільки 10% опитаних студентів у КГ і 11% у ЕГ здатні на ризик у справі покращення проблемних ситуацій, пошук нестандартних рішень, творчість і інновації в тому числі в умовах організації дозвілєвої діяльності молодших школярів (табл. 5).

Таблиця 5

**Рівні особистісно-діяльнісного компоненту
культурно-дозвілєвої компетентності майбутнього вчителя
початкової школи (констатувальний етап дослідження)**

№	Компоненти культурно-дозвілєвої компетентності	Рівні	КГ	ЕГ
			коефіцієнт компетент.	коефіцієнт компетент.
1	Особистісно-діяльнісний компонент культурно-дозвілєвої компетентності	В	0,08	0,08
		С	0,46	0,45
		Н	0,46	0,47

Узагальнюючи результати діагностики усіх компонентів КД компетентності можна представити Діаграму, у якій наочно висвітлений стан рівнів КД компетентності на констатувальному етапі дисертаційного дослідження (рис. 1).

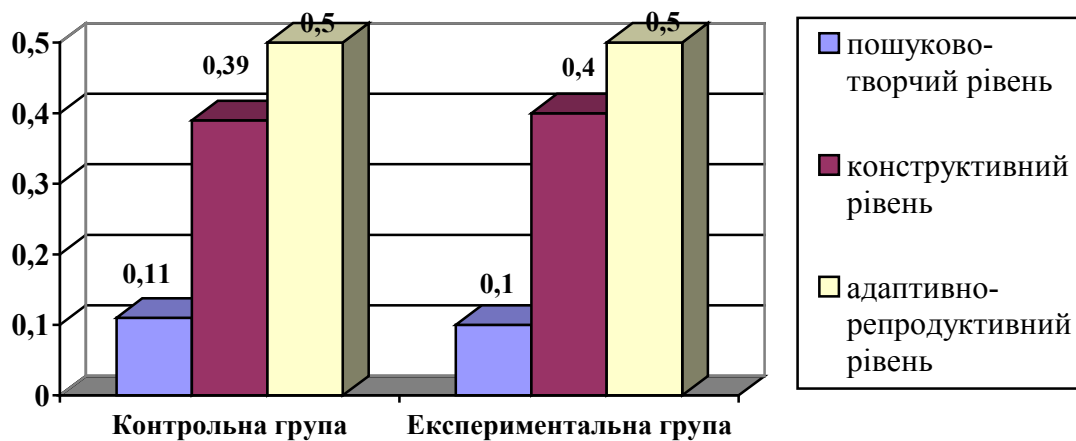

Рис. 1. Рівні культурно-дозвілєвої компетентності майбутніх вчителів початкової школи на етапі констатувального експерименту

Діагностика сформованих рівнів культурно-дозвілєвої компетентності майбутнього вчителя початкової школи надає можливість виявити проблемний ланцюг у підготовці фахівців і

надати зразок моделі підготовки вчителя початкової школи у системі вищої педагогічної освіти.

Діагностика рівнів підготовленості до майбутньої педагогічної діяльності у відповідності з КД компетентностями, що здійснювалась за мотиваційно-цільовим, когнітивним, комунікативним, етично-світоглядним та особистісно-діяльнісним компонентами і показала значні переваги адаптивно-репродуктивного (низького) і конструктивного (середнього) рівнів. Найбільш проблематичними виявилися особистісно-діяльнісний і когнітивний компоненти КД компетентності. Результати формувального експерименту свідчать про те, що завдяки розробленню та експериментальній перевірці педагогічної моделі процесу формування КД компетентності майбутніх учителів початкової школи необхідний пошук найбільш ефективних шляхів до формування КД компетентності. Все це буде сприяти оптимізації навчально-виховного процесу вищих закладів педагогічної освіти.

Список використаних джерел:

1. Бардашевська Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвіллевої діяльності старшокласників: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2007. 20 с.
2. Голік О. Організаційно-управлінський аспект позакласної дозвіллевої діяльності старшокласників : монографія. Донецьк, 2008. 168 с.
3. Гончарук О. Реалізація педагогічних умов системи підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації дозвілля молодших школярів: *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2020. № 90(2020). С. 79–85.
4. Гончарук О. В. Діагностика готовності майбутніх учителів до організації дозвілля дітей : навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 164 с.
5. Ингенкамп К. Педагогическая диагностика: Пер. с нем. М. : Педагогика, 1991. 240 с.
6. *Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал] ; Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»*. Житомир, 2016. Вип. 11. С. 97–108.
7. Огієнко Д. П. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації дозвіллевої діяльності учнів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 4(160) ; Нац. ун-т «Черн. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів : НУЧК, 2019. С. 176–179.
8. Яцула Т. В. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілля школярів : монографія. Херсон: Айлант, 2010. 404 с.